

TALOUSARVIO VUODELLE 2024

**JA TALOUSSUUNNITELMA
VUOSILLE 2025–2026**

JÄMIJÄRVI

Talousarvio vuodelle 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2025– 2026

Sisällys

Kunnanjohtajan talousarviokatsaus.....	3
1 YLEISPERUSTELUT.....	4
1.1 Talousarvion laadinnan lähtökohdat ja rahoitus.....	4
1.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne ja sitovuus.....	7
1.3 Henkilöstö.....	9
1.4 Tavoitteet konsernin osalta	10
1.5 Talouden tasapainotus	10
1.6 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta.....	10
2 Jämijärven kuntastrategia, hyväksytty valtuustossa 25.4.2022 § 18	11
3 KÄYTTÖTALOUSOSA.....	15
3.1 Tarkastuslautakunta.....	15
3.2 Yleishallinnon toimiala.....	16
3.3 Sivistystoimiala.....	21
3.4 Hyvinvoinnin toimiala	27
3.5 Tekninen toimiala	30
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ	34
4 TULOSLASKELMAOSA.....	35
5 RAHOITUSLASKELMAOSA.....	37
Rahoitusosa.....	38
6 INVESTOINTIOSA.....	39

Kunnanjohtajan talousarviokatsaus

Vuosi 2024 haastaa kuntatalouden niin Jämijärvellä kuin valtakunnallisestikin. Valtaosa kunnista on päätyneet verotuksen kiristämiseen ja kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tulovero nousee merkittävästi. Kiristyksistä huolimatta talousarviot ovat useammalla kunnalla kääntymässä alijäämäisiksi. Kuten kunnan vuoden 2023 talousarviokatsauksessa ennakoimme: kuntatalous on palaamassa perusuralleen.

Jämijärven talouden tilannekuva on hahmottunut vuoden 2023 aikana. Vuoden 2022 tilinpäätöksen perusteella arviointimenettelyn laukaisevat kriteerit eivät ole täyttyneet, vaikka jotkin tunnusluvut alkavatkin lähentyä huolestuttavia lukemia. Kunta on ennakoanut tilanteen kehittymistä, jonka johdosta valtuusto hyväksyi talouden tasapainottamissuunnitelman syksyllä. Viimeisimpien tietojen valossa talousarviovuosi 2024 ja suunnitelmavuodet 2025–2026 näyttävät arvioituakin haastavammilta.

Kustannusten ja hintojen kasvun lisäksi taloutta rasittavat lähivuosina erityisesti suuret poistot ja viitekorkojen noususta koituvat rahoituskulut. Toisaalta molemmat ovat peruja upouuden koulukeskuksen rakentamisesta, jonka myötä lapset ja nuoret saavat opiskella uusissa ja puhtaissa tiloissa ja kuntalaisilla on oma pesä harrastuksille. Eli lainarahalla on saatu hyvää aikaan ja poistotkin kevenevät kaluston poistojen poistuessa lähivuosina.

Verotulojen ja valtionosuuksien arvioiminen erityisesti suunnitelmavuosien osalta on haastavaa. Marraskuun aikana on ilmennyt, että kuntien valtionosuuksia joudutaan leikkaamaan arvioitua enemmän ja leikkaukset jaksotettaisiin vuodesta 2025 eteenpäin. Ennusteet todennäköisesti täsmentyvät ensi vuoden aikana ja kunta pystyy reagoimaan tilanteeseen vuoden 2025 talousarviossa. Niin ikään talousnäkymissä on ristivetoa, joka vaikuttaa työllisyyteen ja verotuloihin. Toiseksi verokertymä on yllättänyt positiivisesti.

Talousarviovuosi 2024 tulee olemaan ensimmäinen vuosi, jolloin kunnan talouden tasapainottamissuunnitelmaa toteutetaan täysimääräisesti. Osaan sopeutustoimista on ryhdytty jo syksyn 2023 aikana, koskien lähinnä tehtävien täyttämättä jättämistä ja muita toiminnallisia muutoksia, jotka vuoden 2024 toteutuvat koko vuoden osalta. Kunnan on edelleen vuoden 2024 aikana suunniteltava taloutta tasapainottavia toimia tuleville vuosille ja seurattava talouden tasapainottamissuunnitelman toteutumista.

Kunnanhallitus on päättänyt strategian arviointiprosessin aloittamisesta. Strategian arvioinnilla pyritään saamaan asiakirja vastaamaan nykyistä taloudellista toimintaympäristöä ja ylipäätään selkiyttämään kirjauksia tarkoituksenmukaisemmiksi. Panostukset investointeihin, palveluihin ja kehittämiseen tulee olla tehokkaita ja taloudellisia hyödyntäen erilaisia mahdollisia hankerahoituksia ja avustuksia.

Tärkeintä kuntalaisten näkökulmasta on, että Jämijärvellä turvataan hyvät peruspalvelut ja että kunta toimii kivijalkana yhteisölle. Päättäjiltä tämä vaatii valmiutta myös vaikeiden asioiden käsittelyyn ja luottoa kunnan valmistelijoita ja esittelijöitä kohtaan. Yhdessä ja yhteistyöllä jämjärveläiset selviävät vaikeistakin ajoista.

Lämmin kiitos kaikille talousarviotyöhön osallistuneille.

Jämijärvellä 30.11.2023

Aku Autio

kunnanjohtaja

1 YLEISPERUSTELUT

1.1 Talousarvion laadinnan lähtökohdat ja rahoitus

Talousarvion perusteita vuodelle 2024

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman syksyn 2023 tilannekuvan mukaan Suomen talouskehitys pysyy kuluvana vuonna nollan tuntumassa hintojen ja korkojen nousun vähentäessä kotitalouksien kulutusta ja investointeja.

Vuonna 2024 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,2 prosenttia ja vuonna 2025 edelleen 1,8 prosenttia kotitalouksien ostovoiman kohenemisen ja vihreän siirtymän investointien luoman kotimaisen kysynnän myötä. Vuosina 2026–2027 talouskasvun arvioidaan säilyvän reilussa 1,5 prosentissa. Inflaation arvioidaan normalisoituvan keskimäärin kahteen prosenttiin vuosina 2024–2027.

Kuntien talousnäkymät vuodelle 2024

Siinä missä kuntatalouden keskeiset luvut ovat kuluvana vuonna vahvoja, luo talouskasvun hiipuminen ja kuntien saamien verohäntien poistuminen käänteen heikompaan. Niin ikään valtionosuuksiin syksyllä 2023 arvioidut lisäleikkaukset tulevat heikentämään kuntien taloutta.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on vuosina 2024–2027 keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa. Suurin kuluerä muodostuu henkilöstökustannuksista, jotka nousevat sopimuskorotusten myötä kolme prosenttia vuonna 2024. Edelleen vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen arvioidaan olevan yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alan palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kustannusten kasvun lisäksi kunnilla on merkittäviä, pääosin rakennuskannan ikääntymisestä, muuttoliikkeestä ja vihreästä siirtymistä, johtuvia investointitarpeita. Kuntatalouden lainakanta kasvaa vuosina 2024–2027 hidastuen vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Kuntatalouden lainakanta asettunee tarkastelujakson lopussa 24,2 miljardiin euroon.

Työ- ja elinkeinopalveluiden siirtyminen kuntien vastuulle kasvattaa kuntatalouden menoja vajalla 900 miljoonalla eurolla ja kuntien henkilöstömäärää noin 4 000 henkilötyövuodella vuonna 2025. Vastaavasi kuntien valtionosuudet kasvavat. Toisaalta syksyn 2023 tietojen perusteella kuntien valtionosuuksiin kohdistuu ylimääräinen leikkaus vuosien 2025–2027 aikana.

Kunnallisveroprosenttiin kohdistuu nousupainetta kaikissa kuntakokoryhmissä vuosien 2024–2027 aikana. Koko maan tasolla kunnallisveron laskennallinen korotusaine pysyy suhteellisen matalalla tasolla. Negatiivisten vuosikatteen kuntien määrä uhkaa kasvaa erityisesti pienissä kuntakokoryhmissä, mikäli negatiiviset demografiaennusteet säilyvät nykyisellään ja veropohja heikkenee. Myös taseisiinsa alijäämiä kerryttäneiden kuntien määrä kasvaa kehyskauden lopussa.

Kuntatalouden kehitysarvoihin epävakaisuutta luovat erityisesti sote- ja TE-uudistus ja kuntien arvioihin tulee suhtautua varovaisesti pitkälle meneviä tulkintoja välttämällä.

Hallituksen kuntia koskevat linjaukset ja valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen

Maan hallitus asettaa julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi kuntahallinnon rahoitusaseman lähestymisen kohti tasapainoa vuonna 2027. Tasapainon saavuttaminen edellyttää kuntatalouden kohentamista, sillä julkisen talouden painolaskelman mukaan kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa BKT:een on $-0,4\%$ vuonna 2027.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan valtio kompensoi kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaisten tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Uusien ja laajentuvien tehtävien ja velvoitteiden vaikutusten realistinen arvioiminen kuntatalouteen on edellytys valtion rahoitusvastuun täysimääräiselle toteutumiseksi. Huomiota kiinnitetään myös tehtävä- ja velvoitemuutosten henkilöstövaikutuksiin kuntalan palkansaajien voimakkaan eläköitymisen ja työvoimatilanteen toimialakohtaisen vaihtelun vuoksi.

Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024.

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2025 ja uuden lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää kuntien normituksen keventämishallituksen, johon kytketään kaikki kuntia ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin.

Käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyviä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa hallituksen esitys on kaavailtu annettavaksi keväällä 2024.

Tällä kehyskaudella kuntien kiinteistökantaan kohdistuu etenkin sote-uudistuksen seurauksena tarve uudelleenjärjestelyihin, joilla tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia merkittävästi sekä hakea ratkaisuja valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien välisiin tilaomaisuuskysymyksiin. Kuntien on lisäksi mahdollista saada sote-uudistukseen liittyvistä omaisuusjärjestelyjen kustannuksista korvausta tietyin ehdoin.

Lisäksi osana julkista taloutta ja työllisyyttä kohentavia toimia sosiaaliturvaetuuksiin ja erityisesti työttömyysturvaan ja asumisen tukiin tehdään muutoksia, jotka vaikuttavat välillisesti myös kuntien verotuloihin ja kuntien rahoitusosuuteen toimeentulotuesta. Muutoksilla on toimeentulotukea sekä lisääviä että vähentäviä vaikutuksia.

Jämijärven kunnan toiminnalliset muutokset talousarviossa ja suunnittelukaudella

Jämijärven kunnanvaltuusto hyväksynyt talouden tasapainottamissuunnitelman syksyllä 2023. Vuosille 2024–2026 suunniteltujen toimenpiteiden lisäksi kunta on vuoden 2023 toisella puoliskolla päättänyt talouden tervehdyttämiseen pyrkivästä muutetusta talousarviosta vuodelle 2023.

Talouden tasapainottamissuunnitelma muodostaa puitteet talouden suunnittelulle talousarviovuodelle 2024 ja suunnitelmavuosille 2025–2026. Henkilöstökulujen osalta tavoitellaan syksyn 2023 tilanteen vakiinnuttamista huomioiden marraskuun 2023 muutosneuvottelun tulos. Vuonna 2024 ryhdytään toimeenpanemaan talouden tasapainottamissuunnitelmassa edellytetyt toimenpiteitä, joita jatketaan suunnitelmavuosina 2025–2026.

Sopeutustoimenpiteiden toteutumista peilataan kunnan tulojen toteutumiseen: mikäli verotuloennusteet ovat ennakoitua positiivisempia tai kunnassa tapahtuu jotain muuta taloutta parantavia asioita, voidaan talouden tasapainottamissuunnitelmaa arvioida. Vastaavasti jos talouden näkymät heikkenevät, tarkastellaan uusia talouden sopeuttamistoimenpiteitä.

Kunta varautuu TE-alueuudistukseen suunnitelmavuodesta 2025 alkaen.

1.2 Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne ja sitovuus

Valtuusto hyväksyy talousarvion yhteydessä kuntalain edellyttämät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot.

Talousarvion rakenne

Kuntalain mukaan talousarviossa on tuloslaskelma-, rahoitus-, käyttötalous-, investointi- sekä henkilöstöosa. Talousarvion tuloslaskelma- ja rahoitusosa kuvaavat kunnan kokonaistaloutta, käyttötalous- ja investointiosalla taas ohjataan toimintaa.

Tuloslaskelmaosassa esitetään kunnan kokonaistalouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelmanmukaiset poistot. Määrärahoina tai tuloarvioina tuloslaskelmaosassa esitetään mm. verotulot ja valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot.

Rahoitusosassa esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoituslaskelmaan tiedot kerätään tuloslaskelman lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista

Käyttötaloulosa sisältää toimielimien valtuustoon nähden sitovat tehtäväkohtaiset talousluvut. Toimialojen suunnitelmat sisältävät myös toiminnalliset tavoitteet, niiden perustelut ja tarvittavat tunnuslukutaulukot sekä talousarviovuoden että taloussuunnitelmavuosien osalta.

Investointiosassa esitetään investointimenot ja -tulot. Investointiosan tehtäväalueina esitetään talousarviossa maa- ja vesialueet, osakkeet ja osuudet, elinkeinoelämän kehittäminen, talonrakennus, julkinen käyttöomaisuus, irtain omaisuus ja liikelaitokset.

Talousarvion sitovuus

Käyttötaloulosa

Vuoden 2024 talousarviossa määrärahojen sitovuustasoksi valtuustoon nähden määrätään tehtävien nettomeno (toimintakate) ja toiminnallisten tavoitteiden sitovuustasoksi tuloskorttien tavoitteet vuodelle 2024. Käyttötalouden määrärahoihin sisällytetään sekä ulkoiset että sisäiset määrärahat. Sisäiset erät ovat yhtä suuret menojen ja tulojen osalta.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa menoarviot ja tuloarviot ovat valtuuston hyväksymällä tasolla bruttomääräisesti sitovia.

Investointiosa

Investointiosassa valtuusto myöntää menoarvion ja tuloarvion erotuksena nettomäärärahan hankekohtaisesti.

Rahoitusosa

Rahoituslaskelmaosassa menoarviot ja tuloarviot ovat valtuuston hyväksymällä tasolla bruttomääräisesti sitovia.

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat kaikki toimielinten jäsenet, lukuun ottamatta valtuuston ja tarkastuslautakunnan jäseniä, sekä toimielinten tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat.

Talousarviossa sitovana hyväksytyjä nettomäärärahoja ei saa ylittää. Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat ja päättävät alaisensa avustusehdotusten käytöstä käyttösuunnitelmien yhteydessä.

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa. Tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen talousarvion muutosehdotusta ei voida valtuustolle tehdä. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti tavoitteita tai tuloarvioita koskevassa muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutus määrärahoihin.

Tuloslaskelma-, rahoitus- sekä investointiosan sitovat määrärahat

Tuloslaskelmaosa

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Korkotulot ja -menot (ilman sisäisiä eriä) nettoarvio
- Muut rahoitustulot ja -menot nettoarvio

Rahoitusosa

Antolainat nettoarvio sekä lainanotto ja lyhennykset nettoarvio

Investointiosa

Kunnanvaltuustoon nähden sitovia ovat tehtäväalueiden nettomenot.

Muut määrärahojen käyttöä sitovat ohjeet Erityisperustelut ovat sitovia valtuustoon nähden

1.3 Henkilöstö

Kunnallisten virka- ja työehtosopimusten sopimuskausi on 1.5.2022–30.4.2025.

Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Kustannukset nousevat vuonna 2024 keskimäärin vähintään 3,11 prosenttia. Henkilöstökustannusten budjetoinnissa on huomioitu kyseinen kustannusten nousu.

Ohessa on esitetty henkilöstön määrä vuoden 2022 lopussa, 31.10.2023 ja vuoden 2024 arvio.

Tulosalue	31.12.2022		31.10.2023		2024	
	kokoaikainen	osa-aikainen	kokoaikainen	osa-aikainen	kokoaikainen	osa-aikainen
Hallinto	4	1	4	2	3	2
Sivistystoimen hallinto	1		1			1
Perusopetus	21	3	21	4	21	2
Varhaiskasvatus	16		12	2	13	1
Hyvinvointi ja kulttuuri	2		2	1	2	1
Nuorisotyö		1		1		1
Tekninen	5		3		3	
Yhteensä	49	5	43	10	42	7

Tulosalue	31.12.2022		31.10.2023		2024	
	vakituinen	määräaikainen	vakituinen	määräaikainen	vakituinen	määräaikainen
Hallinto	3	2	4	2	4	1
Sivistystoimen hallinto	1		1		1	
Perusopetus	19	5	18	7	20	3
Varhaiskasvatus	12	4	12	2	13	1
Hyvinvointi ja kulttuuri	2		2	1	2	1
Nuorisotyö	1			1	1	
Tekninen	5		3		3	
Yhteensä	43	11	40	13	44	5

1.4 Tavoitteet konsernin osalta

Kuntalain 14 § mukaan valtuusto päättää muun muassa omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Jämijärven kunnan konserniohjeessa määritellään kunnan tehtäviä ja vastuita konserniohjauksessa. Konserniyhtiöissä huolehditaan, että palvelut tuotetaan tehokkaasti ja laadukkaasti. Kunta on kiinnittänyt vuoden 2023 aikana erityistä huomiota taloyhtiöiden hallintoon ja vuokra-asuntojen vuokrausasteeseen. Tätä työtä jatketaan vuoden 2024 aikana, jonka lisäksi pyritään parantamaan asukasviestintää ja viihtyvyyttä.

1.5 Talouden tasapainotus

Kunta on laatinut vuoden 2023 talousarviossa edellytetyn talouden tasapainottamissuunnitelman. Suunnitelma on hyväksytty kunnanvaltuustossa 30.10.2023 § 44.

Talouden tasapainottamissuunnitelma luo kehikon talouden suunnittelulle vuosina 2024–2026. Tulevien vuosien sopeutustoimien lisäksi kunta on sopeuttanut talouttaan jo vuoden 2023 aikana leikkaamalla henkilöstökuluista, sulkemalla hiihtotunnelin ja kiinnittämällä erityistä huomiota käyttötalouteen. Muutokset on huomioitu 28.8.2023 § 31 hyväksytyssä muutetussa talousarviossa.

Talouden ennustettavuus on heikkoa vuosille 2025–2026, mutta päätetyillä talouden tasapainottamistoimenpiteillä pyritään ennakoimaan talouden epävarmuutta.

1.6 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Kunnanhallitus on hyväksynyt Jämijärven kunnan sisäisen valvonnan ohjeet 15.11.2021, § 150.

Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kukin toimielin ja viranhaltija vastaavat johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta. Sisäistä valvontaa tehdään jatkuvasti, jotta kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, omaisuus ja voimavarat turvataan. Havaittuihin epäkohtiin ja puutteisiin puututaan välittömästi ja pyritään tekemään tarvittavat korjaustoimenpiteet. Toiminnassa huomioidaan asianmukainen priorisointi.

2 Jämijärven kuntastrategia, hyväksytty valtuustossa 25.4.2022 § 18

Jämijärven kuntastrategia 2022–2025 hyväksyttiin valtuustossa 25.4.2022 § 18. Kunnanvaltuuston hyväksymä strategia ohjaa kaikkea päätöksentekoa, suunnittelua ja kehittämistä.

MIKSI KÄVELLÄ, KUN LENTÄÄKIN VOI?

– JÄMIJÄRVEN KUNNAN KUNTASTRATEGIA VUOSILLE 2022–2025 ESIPUHE

Jämijärven vaakunalinnun eli pääskyn käytöstä symbolina käytiin keskustelua kuntastrategian valmistelun yhteydessä. Todettiin, että pääskyt ovat varsin huonoja kävelemään. Toisaalta pääskyt ovat varsin etevä lentämään. Näiden tietojen myötä joku totesikin, että miksi kävellä, kun lentääkin voi?

Kyse on tietenkin henkisestä asenteesta pikemminkin kuin konkreettisesta tilanteesta. Jämijärven kunta kannustaa kaikkia kävelemään paljon asettamatta sitä lentämisen kanssa vastakkaiseksi asiaksi. Henkisemmässä mielessä, miksemme siis lentäisi?

Annetaan ideoiden liikkuu, annetaan ihmisille mahdollisuuksia liikkuu paljon, autetaan ihmisiä ja yhteisöjä löytämään omat vahvuutensa, kannustetaan. Näistäkin asioista Jämijärven kuntastrategiassa on kysymys.

ARVOT

Kuntalaisten etu

Toimimme Jämijärven kunnassa kuntalaisten parhaimman edun mukaisesti.

Kuntamme talouden vakaana pitäminen on tärkeää. Kunnianhimoisena tavoitteenamme on kunnallisveron alentaminen nykyisestä tasosta tai siitä, jolle se hyvinvointialuemuutoksen myötä asettuu. Kuntakonsernin alijäämästä päästään eroon valtuustokauden aikana.

Taloudellisen vakauden lisäksi kehitämme uutta tuottavaa toimintaa, parannamme kunnan houkuttelevuutta, palvelujen laatua, lisäämme maanläheistä otetta asioihin sekä joustavuutta kuntalaisia kohtaan. Strategian ydintavoitteet ja niiden mukainen toiminta luo veto-, pito- ja valovoimaa sekä kipinää, joita kuntalaisten etujen toteuttaminen vaatii.

Kunnioitus

Jämijärven kunnassa kunnioitetaan toisia; ystävyydellä, erilaiset tarpeet ja ajattelutavat huomioiden. Asiallinen keskustelu on toimintatapa, jolla kehitämme kuntaa ja pääsemme eteenpäin.

Kuntalaisilla, kunnan muilla jäsenillä sekä sidosryhmillämme on mahdollisuus vaikuttaa ja kehittää kuntaamme. Kuulemme heitä erilaisin keinoin, käymme avointa vuoropuhelua ja käytämme olemassa olevaa palautejärjestelmää tehokkaasti. Luottamustehtäviin valituilla on tärkeä yhteys kuntalaisten palautteiden välittämiseen.

Luottamushenkilöiden ja valmistelijoiden yhteistyö on avain menestyvään päätöksentekoon ja siksi meillä tulevat päätösaasiat ja sekä muuten tärkeät asiat keskustellaan mahdollisuuksien mukaan jo valmisteluvaiheessa.

Lennotuus

Jämijärven kunnassa kannustetaan kehittämiseen ja uuden luomiseen. Lennotuus on rohkeutta, yhteistyötä sekä toimeliaisuutta.

YDINTAVOITTEET

Haluamme, että kuntamme on elinvoimainen. Elinvoimatekijöitä ovat kaikki asiat, jotka vaikuttavat siihen, että asukkaiden asiat ovat hyvin ja että asukkaiden tilanne muuttuu paremmaksi.

Elinvoimatekijät, joihin strategialla pyritään vaikuttamaan, voidaan jakaa seuraavasti:

- Vetovoimatekijät (alueen kiinnostavuus, houkuttelevuus ja vetovoimaisuus ulkopuolisten näkökulmasta)
- Pitovoimatekijät (kunnan omien asukkaiden ja toimijoiden tyytyväisyys palveluihin, asuin- ja elinympäristöön sekä alueen viihtyvyys ja mukavuus)
- Valovoimatekijät (alueen poikkeukselliset ja ainutlaatuiset erottautumistekijät)
- Kipinätekijät (yhteinen tekeminen kunnassa, tulevaisuususko, tahto ja tunne)

Erityisesti kipinätekijöihin vaikutamme arvojen kautta, rohkealla ideoinnilla, eteenpäin katsomista rohkaisevalla keskustelulla ja toisten kunnioituksella. Myös vetovoima-, pitovoima- ja valovoimatekijöiden esillä pitämisellä, kannustavalla viestinnällä, vahvistetaan kipinätekijöitä.

Veto- ja pitovoima - houkuttelevuus

Jämijärvi houkuttelee erilaisilla tavoilla. Asuinpaikkana Jämijärvi sopii erilaisiin työelämän ratkaisuihin. Arjen luksusta tarjoavat ihmisten arvostus omalle harrastusajalleen ja Jämijärven luontosuhteeseen liittyvät harrastusmahdollisuudet. Työ paikkakunnalla tai lähikunnassa voi houkutella, kuten myös nykyistä laajempi asuntotarjonta.

Jämijärvelle muuttaa vuosittain 3–5 %:n asukasmäärää vastaava määrä ihmisiä. On siis olemassa houkutusmekanismia muuttajille, ja valtuustokauden alkupuolella onkin syytä selvittää ja kirjata näkyviin vielä enemmän muuttoon positiivisesti vaikuttavia tekijöitä. Nostamme esille asiat, jotka sekä parantavat elämisen laatua että tekevät muuttamisen houkuttelevammaksi. Veto-, pito- ja valovoimatekijöitä ja niihin liittyviä toimenpiteitä ovat muun muassa seuraavat:

Jämijärvi on hyvä paikka kodille, siksi me kiinnitämme huomiota sekä asuin- että vapaa-ajan tonttien tarjonnan määrään ja laatuun. Pyrimme edesauttamaan olemassa olevien asuntojen ja vuokrattavien asuntojen välitystä.

- Hyvinvointipalveluihin ja sivistystoimen profiloitumiseen suunnataan voimavaroja, jotta tarjonta koettaisiin laajana ja laadukkaana. Tuemme järjestöjä vapaa-ajan toimintojen järjestäjinä. Edesautamme tapahtumien järjestämistä ja niiden näkyvyyttä. Myös kunta voi toimia tapahtumajärjestäjänä.
- Tasapainoinen talous mahdollistaa sen, että Jämijärven verotus on kilpailukykyinen lähikuntiin nähden. Kunnan sotemenojen ja vastaavien tulojen siirtyminen hyvinvointialueelle tapahtuu kunnan kannalta tilanteessa, jossa sotemenot ovat historiallisesti melko matalalla tasolla. Talouden tasapainon ja veronalennusmahdollisuuksien näkökulmasta lähtötilanne näyttää kohtuulliselta.
- Meidän elinvoimamme ja hyvinvointimme on peräisin luonnosta. Jämin vapaa-aika -alueen toiminnot ja vapaa-ajan asuminen sekä Lauhavuori – Hämeen kangas Geoparkin ja Metsähallituksen toiminta laajemminkin Hämeen kankaalla lisäävät alueemme elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta.
- Rohkaisemme etätömahdollisuuksien käyttöön, sillä Jämijärven sijainti etätöns tekemiseen on hyvä ja etätöpaikalle muuttamista tukevat luontoharrastusmahdollisuudet ja kunnan palvelujen taso. Älykäs ihmisten ja tavaroiden liikkuminen ja palvelujen digitalisointuminen tuovat omaa lisärohkaisua etätööhön. Jämijärvellä parhaat mahdolliset tietoliikenneyhteydet ovat kaikkien saatavilla.
- Kunnan elinvoiman kannalta on jatkettava aktiivista yhteistyötä yrittäjiemme kanssa. Kunnan tulee olla valmis osallistumaan tuotantotilarakentamiseen ja soveltuviin hankkeisiin. Nykyisten tuotannollisten työpaikkojen työvoimatarpeen täyttymistä tulee pyrkiä edesauttamaan ja samalla rohkaisemaan työvoimaa pysyvään asumiseen. Valtuustokaudella pyrkimyksemme on löytää strateginen kumppani elinkeino- ja elinvoimapalveluihin.
- Meitä pitää paikkakunnallamme Jämijärven vahva ja kokonaisvaltainen luontoyhteys maataloudesta erinomaisiin luontoharrastusmahdollisuuksiin. Maatalouden merkitys maailmanlaajuisten kehityskulkujen valossa kasvaa tulevaisuudessa ja haluamme Jämi-

järvellä pitää huolta maataloudestamme. Hyvien maaseutupalvelujen takaamisen lisäksi etsimme keinoja tukea maanviljelijöitämme.

- Haluamme päästää kehittämiskykymme valloilleen. Työpaikkamäärän, näkyvyyden, tapahtumien ja palvelujenkin varmistamiseksi on tärkeää luoda ja kehittää yhteistyösuhteita ympäröivien alueiden kuntiin sekä koulutus-, matkailu-, elinkeino- ja hyvinvointitoimintoihin liittyviin organisaatioihin. Em. tavoitteiden edesauttamiseksi tehdään ja tavoitellaan omia sekä yhteisiä hankkeita.
- Kunnan perusopetus ja varhaiskasvatus järjestetään juuri valmistuneissa helposti saavutettavissa toimitiloissa keskellä kylää.

Valovoimatekijöitä – Viestinnän kehittäminen

Valtuustokaudella kiinnitämme erityistä huomiota viestintään sekä toiminnan teemoittamiseen.

Viestinnällä on keskeinen merkitys kerrottaessa Jämijärven vapaa-ajan mahdollisuuksista, tapahtumista sekä asunto- ja tonttitarjonnasta, kaikista veto- ja pitovoimaa synnyttävistä asioista sekä Jämijärven erityisistä piirteistä.

Monet seikat Jämijärvellä korostavat luontosuhdetta. Jämijärvi on varsin maatalousvaltainen paikkakunta ja monet muutkin työpaikat liittyvät luontosuhteeseen. Aktiivisessa harrastusmaailmassa on näkyvissä luontosuhteen merkitys, olipa sitten kyseessä metsästys, kalastus, koirat, suunnistus, hiihto, pyöräily tai mikä vaan. Luontotaitojen ja ekologisuuden korostaminen ovat osa laajaa luontosuhdetta. Jämijärven alueella on runsaasti kansainvälistä huomiota ansaitsevia Geopark-kohteita.

Jämijärvellä muotoillaan valtuustokaudella laajaan luontosuhteeseemme pohjautuva brändi. Vahva maatalouden rooli ja ruoantuotannon korostaminen ovat myös osa laajaa luontosuhdetta. Brändiin sopii myös kansainvälisyys.

Kymmenet tuhannet Jämijärven alueella, erityisesti Jämillä vierailevat ihmiset, ovat hyvä ja laaja kohderyhmä viestinnälle.

Valtuustokaudella kiinnitetään erityistä huomiota viestintään sekä toiminnan teemoittamiseen ja profiloitumiseen.

Veto-, pito- ja valovoimaa sekä kipinää – palvelujen ja kunnan oman toiminnan kehittäminen

Sote-palvelujen siirtyminen hyvinvointialueille kohdistaa kunnan rahankäytön erityisesti varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Valtuustokauden alussa valmistuu koulu-päiväkotikeskus, joten kunnalla on uudet tilat tarjota asukkaiden ja muuttajien tarpeisiin, oli kyse lapsiperheistä tai vapaa-ajan toiminnasta. Uudet tilat tarjoavat esimerkiksi aiempaa isommat ja monikäyttöisemmät liikuntatilat ja näyttämö- yms. järjestelyt, joilla tuetaan tilojen käyttöä moniin eri tarkoituksiin.

Luontosuhteemme näkyy opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmassa. Lauhavuori – Hämeenkan gas Geopark ja erityisesti Jämin alue tulee olemaan vahvana osana opetusta. Me haluamme tuoda luontosuhteeseen pohjautuvan brändimme näkyväksi kunnan toiminnassa.

Nuorille annamme vahvan positiivisen kokemuksen kotikunnastamme. Me tuemme heidän tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitojaan ja kuulemme heitä. Pidämme tärkeänä lasten ja nuorten kansainvälisen toiminnan kokemuksia. Lapsille ja nuorille ja heidän perheilleen pitää voida tarjota erityistä huomiota.

Hyvinvointitoimialan palvelut ovat vetovoimatekijöitä ja edistävät myös terveyttä. Terveyspalveluiden siirtyessä hyvinvointialueille liikunnan, kulttuuritoiminnan, luontoharrastuksien ja ylipäätään ihmisten yhdessäolon tukemisella on merkittävä vaikutus terveyteen. Ihmiset tarvitsevat kohtaamispaikkoja ja yhteenkuuluvuutta. Vahvistamme kunnan roolia hyvinvoinnin toimialalla tällä valtuustokaudella.

Hyvinvointialueen, kunnan omien ja yksityisten palvelujen kehittämisessä avainroolissa ovat digitalisaatio ja etäpalvelut. Maailman digitalisoituminen antaa yhä useammalle mahdollisuuden asua Jämijärven kaltaisilla lähellä keskuksia olevilla maaseutualueilla. Verkkokaupan kasvu ja terveydenhuollon etäpalvelut antavat mahdollisuudet tasapuoliseen palvelujen saamiseen. Valtuustokaudella tuetaan etäpalvelujen kehitystä ja kunnan oman toiminnan digitalisoitumista.

Hyvinvointialueen tarjoamien palvelujen kehittämisessä toimimme aktiivisesti ja yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Valtuustokaudella vahvistetaan myös työllisyyteen liittyviä palveluja ja toimintoja sekä erityisesti nuorten uraohjausta.

Kunnan oman päätöksenteon osalta korostetaan keskustelevaa demokratiaa, toimielinten päätöksentekoa pohjustavia iltakoulukäytäntöjä sekä etsitään malleja kuntalaisten ja erilaisten organisaatioiden osallistamiseen. Digitalisaatiota hyödynnetään myös demokratian kehittämisen välineenä.

Kunnan toiminnassa huomioidaan ikäihmisten kotona asumisen tukeminen ja laajasti ymmärretty esteettömyys. Kunta tavoittelee luontevaa ja kaikki kuntalaiset kattavaa yhteyttä kunnan toiminnan ja kuntalaisten välillä. Kaikkien ryhmien luontosuhteen toteutumista halutaan huolehtia.

Kunnan organisaatio on pieni ja joustava. Kunnan henkilöstöpolitiikalla vahvistetaan kunnan henkilöstön yhtenäisyyttä, kannustaen heidän kuulemistaan ja sitoutuneisuuttaan. Lisäksi kunnan tavoitteiden asettamista ja niiden toteuttamista vahvistetaan koko henkilöstön avulla.

Itsenäisenä kuntana Jämijärvi voi parhaiten varmistaa tulevaisuuden turvaksi tarvittavien veto-, pito- ja valovoimatekijöiden ja kehitystä innostavan kipinän synnyn.

Sekä kunnan päätöksentekoon osallistujat että kunnan työntekijät rohkaisevat toinen toistaan edellisestäkin kuntastrategiasta tutuin periaattein - lennokkuuteen, rohkeuteen ja joustavuuteen - kuntalaisten etu edellä toisia kunnioittaen.

STRATEGIAN SEURANTA

Kunnanhallitus ja -valtuusto arvioivat strategian toteutumista tilinpäätösten yhteydessä sekä otavat kantaa strategiaa toteuttaviin toimenpiteisiin talousarvion valmistelun ja hyväksymisen yhteydessä. Talousarvioon kirjataan strategiasta johdettuja toiminnallisia tai taloudellisia tavoitteita, joita eri toimielimet toteuttavat vuoden aikana.

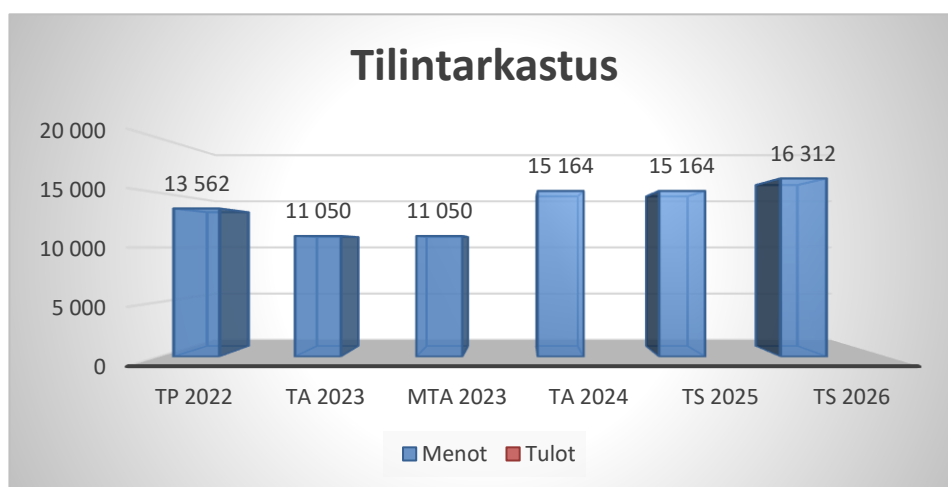
Valtuuston päättämä hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus toimivat strategian toimeenpanon suunnittelun ja seurannan välineenä.

Kunnanhallitus on 7.11.2023 § 165 päättänyt aloittaa kuntastrategian päivittämisen.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Tarkastuslautakunta

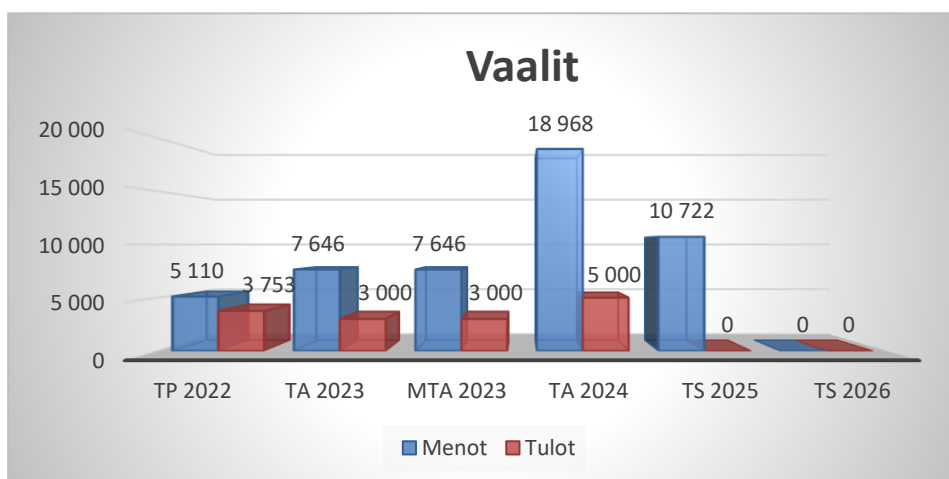
16512 Tarkastuslautakunta	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-13 562	-11 050	-11 050	-15 164	-15 164	-16 312
Toimintakate	-13 562	-11 050	-11 050	-15 164	-15 164	-16 312
Tehtävän kokonaiskustannukset	-13 562	-11 050	-11 050	-15 164	-15 164	-16 312

3.2 Yleishallinnon toimiala

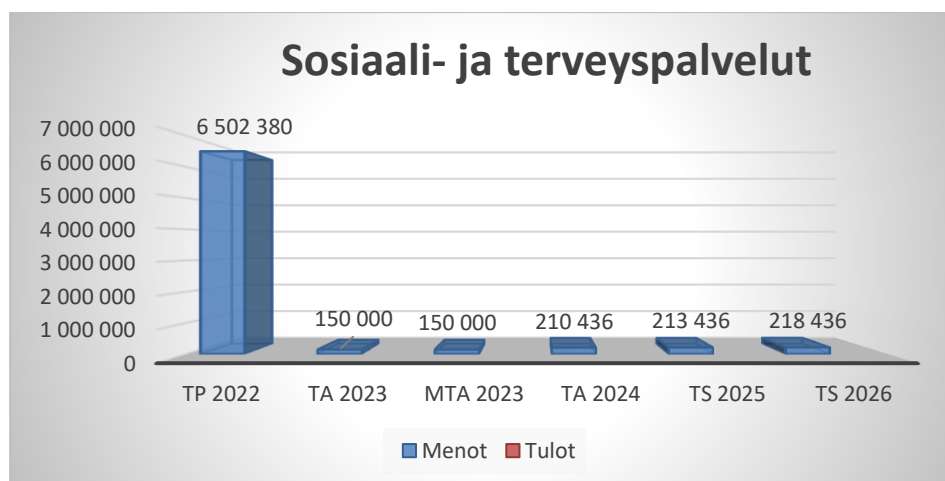
Toimiala:	Yleishallinnon toimiala
Tulosalue:	Vaalien tulosalue
Tulosalueen tehtävä:	
Kunta vastaa oman äänestysalueensa osalta ennakoäänestysten ja vaalipäivän äänestysten järjestämisestä kotimaassa.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	
Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaali tammikuussa ja mahdollinen toinen vaali helmikuussa. Touko-kesäkuussa järjestetään europarlamenttivaalit. Oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksen sekä presidentinvaalista että europarlamenttivaaleista.	

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
165100 Vaalien tulosalue						
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	3 753	3 000	3 000	5 000	0	0
Toimintakulut	-5 110	-7 646	-7 646	-18 968	-10 722	0
Toimintakate	-1 357	-4 646	-4 646	-13 968	-10 722	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 357	-4 646	-4 646	-13 968	-10 722	0

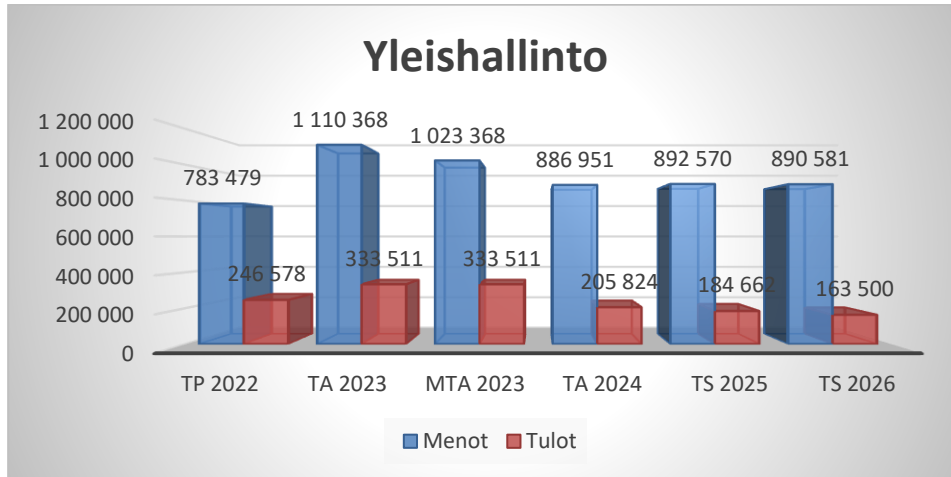
Toimiala:	Yleishallinto	
Tulosalue:	Sosiaali- ja terveystalouden tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:		
Lakisääteisten ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun järjestäminen. Palvelun tuottaa Kankaanpään kaupunki. Tulosalueelle kirjataan myös kunnan osuudet työmarkkinatuesta.		
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:		
Ei ole tiedossa olennaisia muutoksia.		
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Tasapainoinen talous	Tarjotaan mahdollisimman monelle kuntouttavan työtoiminnan toimintajaksoja, jolloin maksettavien työmarkkinatukien määrä alittaa budjetin.	Maksetut työmarkkinatuet / työmarkkinatukien budjetti

165103 Sosiaali- ja terveystalouden tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-6 502 380	-150 000	-150 000	-210 436	-213 436	-218 436
Toimintakate	-6 502 380	-150 000	-150 000	-210 436	-213 436	-218 436
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 502 380	-150 000	-150 000	-210 436	-213 436	-218 436

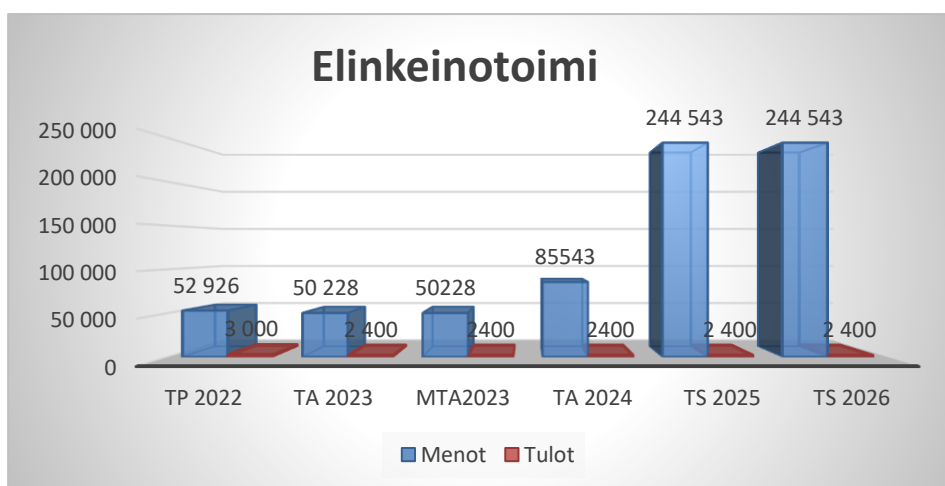
Toimiala:	Yleishallinnon toimiala	
Tulosalue:	Hallinnon tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:		
Hallinnon tulosalue vastaa kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, konsernijaoston ja yhteistyötoimikunnan valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä sekä kunnan organisaation hallinnollisesta ja oikeudellisesta neuvonnasta ja ohjeistamisesta. Tulosalue vastaa talous- ja henkilöstöhallinnon, hankintatoimen, arkistotoimen, tietohallinnon ja työllisyysasioiden järjestämisestä ja kehittämisestä.		
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:		
Kunnanvaltuusto on päättänyt talouden tasapainottamissuunnitelmasta, jonka toimeenpaneminen on edellytys kunnan talouden tervehdyttämiseksi.		
Sähköisen asianhallintajärjestelmän käyttöönotto ja sähköiseen arkistointiin siirtyminen on edelleen kesken. Työtä on jatkettava, jotta lain vaatimukset täytetään vuoden 2024 aikana.		
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Tasapainoinen talous	Toteutetaan talouden tasapainottamissuunnitelman toimenpiteet koskien yleishallintoa. Lisätään tuloja 25 000 € ja vähennetään menoja 129 650 €.	Toteutunut / ei toteutunut
Tuetaan etäpalvelujen kehitystä ja kunnan oman toiminnan digitalisointumista.	Sähköisen asianhallintajärjestelmän kokonaisvaltainen käyttöönotto, tiedonkäsittelyprosessin muuttaminen sähköiseksi ja siirtyminen paperittomaan toimistoon.	Toteutunut / ei toteutunut
	Sähköisen allekirjoittamisen käyttöönotto.	Otettu käyttöön / ei otettu käyttöön
Henkilöstön yhtenäisyyden vahvistaminen, kannustaen heidän kuulemistaan ja sitoutuneisuuttaan.	Henkilöstölle järjestetään vähintään kaksi koko henkilöstöä koskevaa tyky-tapahtumaa ja pikkujoulut.	Toteutettu / ei toteutettu
	Toteutetaan koko organisaatiota koskeva työhyvinvointikysely vähintään kerran vuodessa.	Toteutettu / ei toteutettu
	Tehdään ja otetaan käyttöön perehdyttämispas koko organisaatiolle.	Otettu käyttöön / ei otettu käyttöön
Osallisuuden kehittäminen	Toteutetaan osallistuva budjetointi	Toteutettu / ei toteutettu

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
165104 Hallinnon tulosalue						
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	246 578	333 511	333 511	205 824	184 662	163 500
Toimintakulut	-783 479	-1 110 368	-1 023 368	-886 951	-892 570	-890 581
Toimintakate	-536 902	-776 857	-689 857	-681 127	-707 908	-727 081
Poistot ja arvonalentumiset	-21 038	-42 300	-42 300	-62 627	-55 759	-46 548
Tehtävän kokonaiskustannukset	-557 940	-819 157	-732 157	-743 754	-763 667	-773 629

Toimiala:	Yleishallinto	
Tulosalue:	Elinkeinojen tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:	Edesauttaa olemassa olevien yritysten toiminnan kehittymistä ja uusien yritysten perustamista sekä luoda mielikuva yrittäjyystävällisestä ja työntekoon kannustavasta kunnasta ja yhteisöstä.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Yhteistyön kehittäminen elinkeino- ja elinvoimatoimijoiden kanssa, kumppanuuksista ja niiden tuomista mahdollisuuksista viestiminen ja työllisyysalueudistuksen valmisteluun osallistuminen.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Etätyömahdollisuuksien käyttöön rohkaiseminen, aktiivinen yhteistyö yrittäjien kanssa, strateginen kumppani elinkeino- ja elinvoimapalveluihin, yhteistyösuhteet elinkeinotoimintoihin liittyviin organisaatioihin, työllisyyteen liittyvien palvelujen vahvistaminen ja nuorten uraohjaus.	Yhteistyön kehittäminen elinkeino- ja elinvoimatoimijoiden kanssa	Yhteiset tapahtumat Menestyminen kyselyissä
	Kumppanuuksista ja niiden tuomista mahdollisuuksista viestiminen	Kumppanuuksiin liittyvien tiedotteiden ja julkaisujen lukumäärä
	Hankkeisiin osallistuminen	Hankkeiden määrä

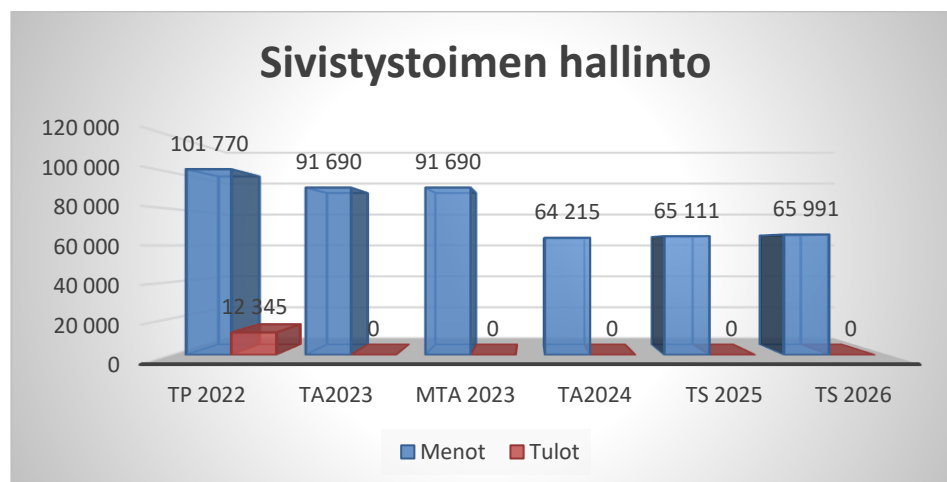
	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
165108 Elinkeinojen tulosalue						
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	3 000	2 400	2 400	2 400	2 400	2 400
Toimintakulut	-52 926	-50 228	-50 228	-85 543	-244 543	-244 543
Toimintakate	-49 926	-47 828	-47 828	-83 143	-242 143	-242 143
Poistot ja arvonalentumiset	-35 435	-4 856	-4 856	-400	-367	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-85 361	-52 684	-52 684	-83 543	-242 510	-242 143

3.3 Sivistystoimiala

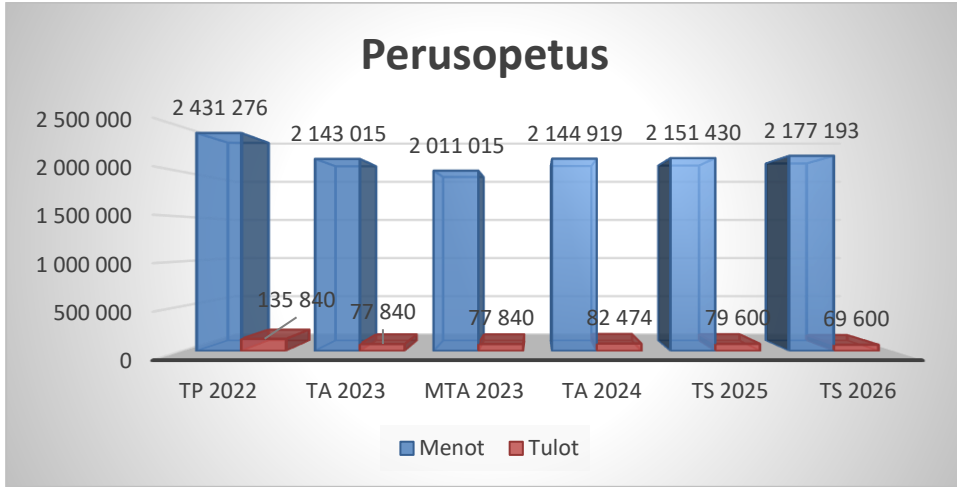
Toimiala:	Sivistystoimiala	
Tulosalue:	Sivistystoimen hallinnon tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:	Koordinoida ja mahdollistaa sivistystoimialan eri toimijoiden edellytykset tuottaa, ylläpitää ja kehittää palveluja.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Sivistystoimen Pääsky-rakennuksen toimintaan liittyvät muutokset ja sopeutuminen resurssien vähenemiseen toimintakulttuuria muuttamalla.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Toiminta on suunnitelmallista	Tasapainoinen talous	Toteutettu / ei toteutettu
Seudullisen toiminnan kehittäminen	Hyvinvointialueen kanssa saadaan luotua toimiva yhteistyösuhde	Toteutettu / ei toteutettu
	Osallistutaan aktiivisesti Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeeseen vuosina 2023-2024 Ikaalisten kaupungin, Parkanon kaupungin, Ylöjärven kaupungin ja Hämeenkyrön kunnan kanssa.	Toteutettu / ei toteutettu

165300 Sivistystoimen hallinnon tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvot ja määrärahat						
Toimintatulot	12 345	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-101 770	-91 690	-91 690	-64 215	-65 111	-65 991
Toimintakate	-89 425	-91 690	-91 690	-64 215	-65 111	-65 991
Tehtävän kokonaiskustannukset	-89 425	-91 690	-91 690	-64 215	-65 111	-65 991

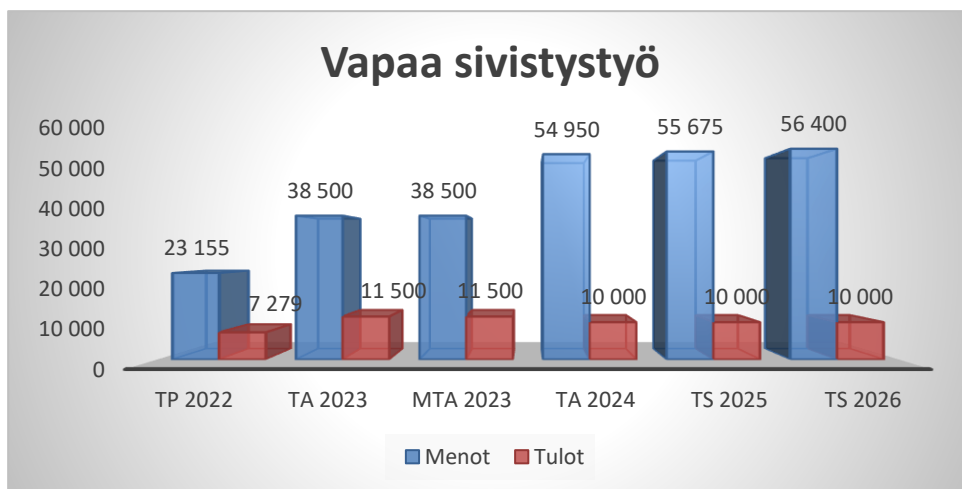
Toimiala:	Sivistystoimiala	
Tulosalue:	Perusopetuksen tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:		
Perusopetuksen ja siihen liittyvien palvelujen järjestäminen laadukkaasti ja taloudellisesti. Kasvattaa Jämijärven oppilaista koulutus- ja kulttuurimyönteisiä juuriaan arvostavia hyviä kuntalaisia ja kansalaisia, joilla on valmiudet käyttää elämässään itsensä ja muiden hyödyksi koulussa oppimaan tietoja, taitoja ja asenteita.		
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:		
Sivistystoimen Pääsky-rakennuksen toiminnan sopeutuminen resurssien vähenemiseen.		
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Luontosuhteen ylläpitäminen ja vahvistaminen.	Osallistutaan 5. ja 8. -luokkalaisten MOVE-testiin. Välitunneilla pyritään aktiiviseen liikkumiseen.	Osallistuttu / ei osallistuttu
	Suosittelun mukainen kouluruoka huomioiden lähiruuan mahdollisuudet.	Toteutettu / ei toteutettu
Vahvistetaan hyvinvointia ja terveyttä.	Kiusaamiselle on nollatoleranssi. Järjestetään oppilaille kiusaamiskysely.	Kiusaamiskyselyn tulosten arviointi
Palvelun laatu	Kaikki 9 lk oppilaat saavat päättötodistuksen.	Toteutusprosentti
	Kaikki opettajat ovat osaavia (substanssipätevyys) ja muodollisesti kelpoisia. Kaikilla opettajilla on mahdollisuus osallistua ammattipätevyyttä täydentävään koulutukseen.	Listataan poikkeamat. Kirjataan opettajien osallistumiset koulutuksiin.
Pitovoimatekijänä elinympäristön viihtyvyys ja mukavuus.	Pääsky-rakennuksen takuuajaisen toimivuuden seuraaminen.	Kirjataan havainnot ja tehdyt korjaukset.
	Jatketaan uuden koulun toimintakulttuurin kehittämistä.	Toteutettu / ei toteutettu

165305 Perusopetuksen tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvot ja määrärahat						
Toimintatulot	135 840	77 840	77 840	82 474	79 600	69 600
Toimintakulut	-2 431 276	-2 143 015	-2 011 015	-2 144 919	-2 151 430	-2 177 193
Toimintakate	-2 295 436	-2 065 175	-1 933 175	-2 062 445	-2 071 830	-2 107 593
Poistot ja arvonalentumiset	-601 795	-519 000	-519 000	-536 280	-364 893	-242 459
Tehtävän kokonaiskustann.	-2 897 231	-2 584 175	-2 452 175	-2 598 725	-2 436 723	-2 350 052

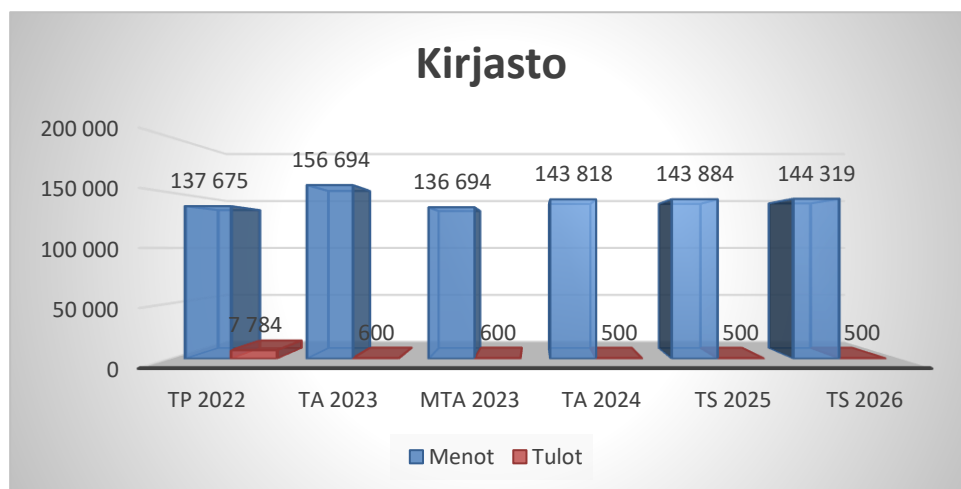
Toimiala:	Sivistystoimiala	
Tulosalue:	Vapaan sivistystyön tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:	Musiikkitaiteen perusopetuksen tarjoaminen kunnan lapsille ja nuorille. Ikaalisten kansalaisopiston tarjoamat palvelut antavat ihmisten elämään yleissivistävää koulutusta, vapaatavoitteista osaa- mista, elämyksiä, virkistystä ja iloa.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Perustoiminnan turvaaminen.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Harrastusmahdollisuuksien turvaaminen ja hyvinvoinnin lisääminen.	Hankitaan jatkossakin Pohjois-Satakunnan kansanopiston kannatusyhdistys ry/Kankaanpään opistolta taiteen perusopetuksen musiikkiopetuspalveluja. Jämijärven kunnalla on sopimuksen mukaan 20 oppilaspaiikkaa. Pyritään saamaan oppilaspaiikat täyteen vuosittain.	Osallistuneiden oppilaiden määrä
Harrastusmahdollisuuksien turvaaminen ja hyvinvoinnin lisääminen.	Pyrkimyksenä on tulevaisuudessakin saada erilaisia kursseja toteutumaan Jämijärvellä lähipalveluna uudessa Pääsky-rakennuksessa.	Toteutuu / ei toteudu

165306 Vapaan sivistystyön tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	7 279	11 500	11 500	10 000	10 000	10 000
Toimintakulut	-23 155	-38 500	-38 500	-54 950	-55 675	-56 400
Toimintakate	-15 876	-27 000	-27 000	-44 950	-45 675	-46 400
Tehtävän kokonaiskustannukset	-15 876	-27 000	-27 000	-44 950	-45 675	-46 400

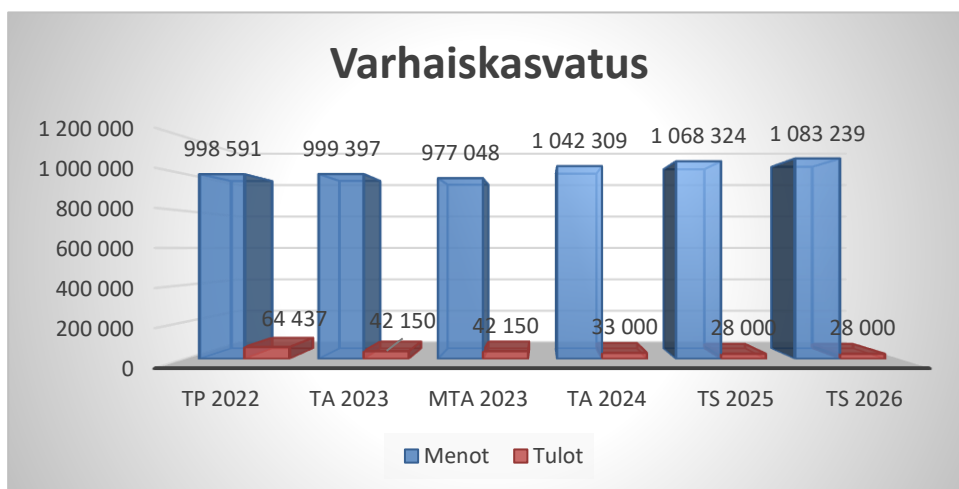
Toimiala:	Sivistystoimiala	
Tulosalue:	Kirjaston tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:		
Yleisen kirjaston tehtävät (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492)		
- tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa ko-koelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan, edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua		
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:		
Omatoimikirjastohankkeen toteutus investointina, johon lisäksi haetaan valtionavustusta. Asiakkaiden opastaminen asiointiin omatoimiaukioloaikoina (myös palveluajat säilyvät). Valtakunnallisten e-aineistopalvelujen (e-kirjasto ja e-videopalvelu) käyttöönotto ja opastus. Koulu yhteistyö ja lukemisen edistäminen.		
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Kunnan omien asukkaiden ja toimijoiden tyytyväisyys palveluihin.	Kirjaston aukioloja laajennetaan omatoimiaukiolojen avulla. Toteutetaan omatoimikirjastohanke. Tavoitteena on, että omatoimiaukiolot ovat käytössä vuoden 2024 lopussa.	Toteutunut / kesken / ei aloitettu
Me tuemme nuorten tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitojaan.	Tuetaan lukutaidon kehittymistä ja kirjastonkäytön osaamista. Pyritään järjestämään opastus tai kirjavinkkaus kolmelle luokka-asteelle vuoden aikana.	Järjestettyjen kirjastonkäytön opastusten ja vinkkausten määrä
Tuetaan etäpalvelujen kehitystä.	Uusista valtakunnallisista e-aineistoista tiedottaminen ja niiden käytön opastaminen.	Tiedotettu / ei Tarjottu opastusta / ei
Edesautamme tapahtumien järjestämistä ja niiden näkyvyyttä.	Tarjota kuntalaisille mahdollisuus järjestää näyttelyitä tai tutustua näyttelyihin sekä osallistua tapahtumiin	Järjestettyjen näyttelyiden ja tapahtumien määrä

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
165314 Kirjaston tulosalue						
Tuloarvot ja määrärahat						
Toimintatulot	7 784	600	600	500	500	500
Toimintakulut	-137 675	-156 694	-136 694	-143 818	-143 884	-144 319
Toimintakate	-129 891	-156 094	-136 094	-143 318	-143 384	-143 819
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-4 000	-4 000	-4 000
Tehtävän kokonaiskustannukset	-129 891	-156 094	-136 094	-147 318	-147 384	-147 819

Toimiala:	Sivistystoimiala	
Tulosalue:	Varhaiskasvatuksen tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:		
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttaminen laadukkaasti, suunnitelmallisesti ja taloudellisesti. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää sekä vastaa omalta osaltaan lasten ja perheiden hyvinvoinnista.		
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:		
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen laatu ja suunnitelmallisuus.		
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Hyvät palvelut ovat vetovoimatekijä.	Varhaiskasvatus vastaa perheiden tarpeisiin.	Ediva-lomakkeisto. Kansallisen arviointiviraston kyselyt
Palvelun laatu	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Varhaiskasvatus kokonaan samassa talossa.	Toteutunut/ ei toteutunut
Luontosuhde näkyy varhaiskasvatuksessa.	Geopark-hankkeeseen osallistuminen.	Toteutunut / ei toteutunut

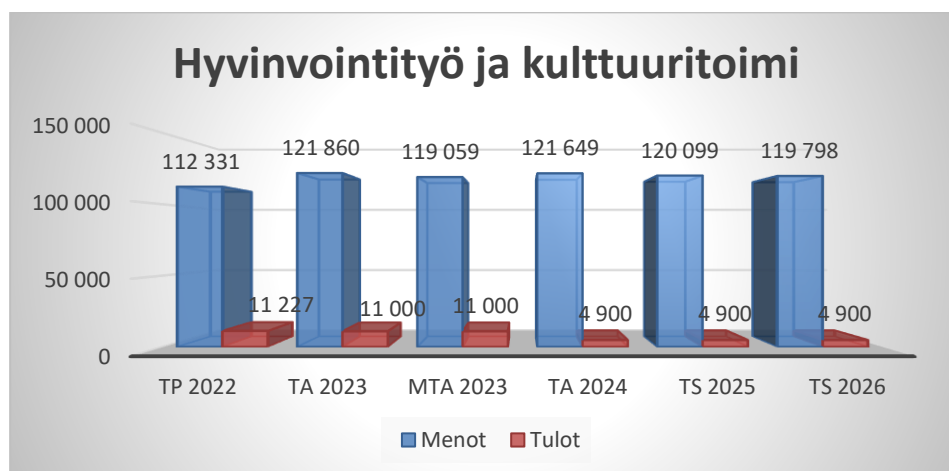
165315 Varhaiskasvatuksen tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	64 437	42 150	42 150	33 000	28 000	28 000
Toimintakulut	-998 591	-999 397	-977 048	-1 042 309	-1 068 324	-1 083 239
Toimintakate	-934 154	-957 247	-934 898	-1 009 309	-1 040 324	-1 055 239
Poistot ja arvonalentumiset	-61 212	-92 900	-92 900	-98 114	-69 483	-49 030
Tehtävän kokonaiskustannukset	-995 366	-1 050 147	-1 027 798	-1 107 423	-1 109 807	-1 104 269

3.4 Hyvinvoinnin toimiala

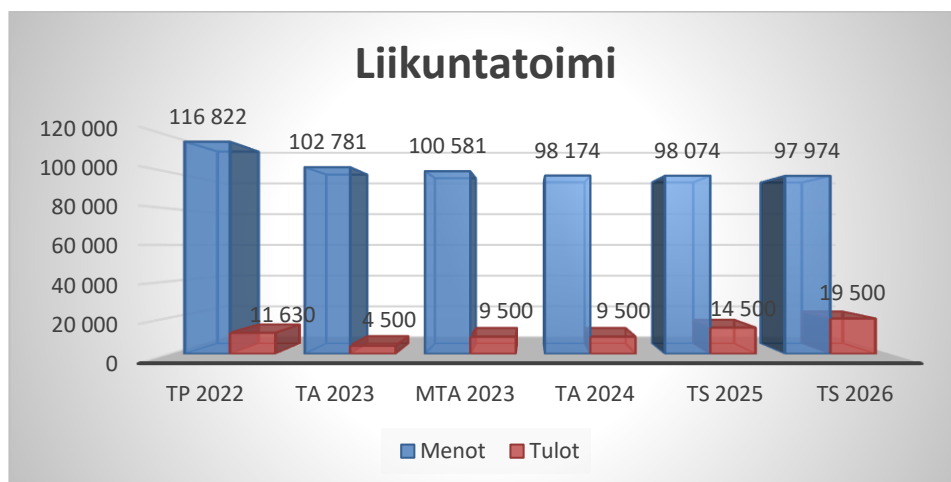
Toimiala:	Hyvinvoinnin toimialue	
Tulosalue:	Hyvinvointityön ja kulttuurin tulosalue	
Tulosalueen tehtävä: Kulttuuritoimi, Vapaa-aikatoimi, Matkailutoimi	Paikkakunnan tapahtumien koordinointi ja järjestäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Laadukkaiden aktiviteettien tarjoaminen. Painopistealueina lapset ja nuoret.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnittelukaudella:	Hyvinvointityön ja kulttuurin tulosalueella tavoitteena on tapahtumien tuottaminen ja koordinointi eri ikäryhmille painopisteenä perhetapahtumat. Suunnitelmallisuutta jatketaan vuosisuunnitelman avulla, jolla tavoitteena toiminnan vuosittaisen suunnittelun kehittäminen. Kokonaistoimintaa arvioidaan kuntalaiskyselyllä vuoden lopussa. Tapahtumakalenteri tukee kunnan ja kolmannen sektorin tapahtumasuunnittelua.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Tuemme järjestöjä vapaa-ajan toimintojen järjestäjinä.	Toiminta- ja kohdeavustusten jakaminen avustusjakosäännön avulla. Järjestötapaamisten järjestäminen.	Toteutunut / ei toteutunut
Kunnan oman päätöksenteon osalta korostetaan kuntalaisten osallistamista. Edesautamme tapahtumien järjestämistä ja niiden näkyvyyttä.	Hyvinvointitoimialaa koskeva asukastyytyväisyyskyselyn toteuttaminen.	Toteutunut / ei toteutunut
Myös kunta voi toimia tapahtumajärjestäjänä. Kunta tavoittelee luontevaa ja kaikki kuntalaiset kattavaa yhteyttä kunnan toiminnan ja kuntalaisten välillä. Kaikkien ryhmien luontosuhteen toteutumista halutaan huolehtia.	Tapahtumien tuottaminen ja koordinointi yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa	Toteutunut / ei toteutunut Tapahtumiin osallistuneiden määrä
	Toimialan vuosisuunnitelma ja tapahtumakalenteri	Toteutunut/ei toteutunut

165320 Hyvinvointityön ja kulttuurin tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	11 227	11 000	11 000	4 900	4 900	4 900
Toimintakulut	-112 331	-121 859	-119 059	-121 649	-120 099	-119 798
Toimintakate	-101 104	-110 859	-108 059	-116 749	-115 199	-114 898
Poistot ja arvonalentumiset	-7 571	-7 350	-7 350	-9 923	-7 336	-611
Tehtävän kokonaiskustannukset	-108 675	-118 209	-115 409	-126 672	-122 535	-115 509

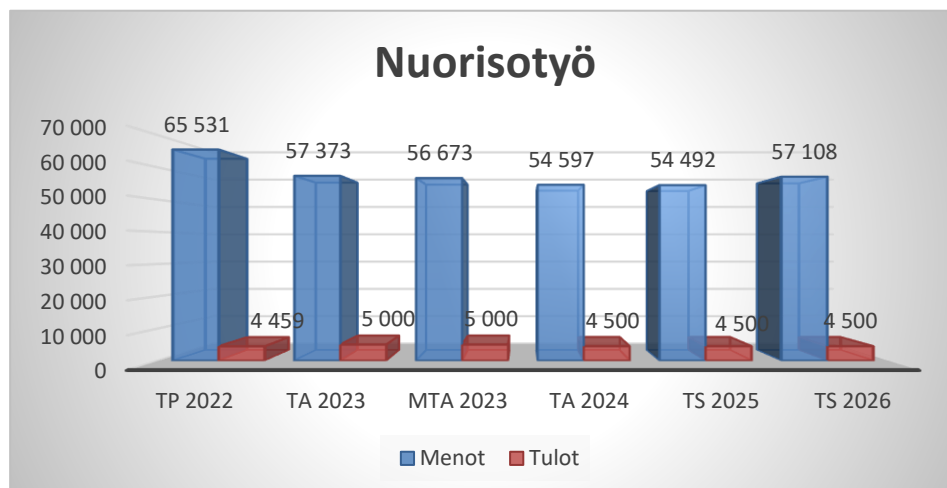
Toimiala:	Hyvinvoinnin toimialue	
Tulosalue:	Liikunnan tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:		
Liikuntatoimen tehtävät: liikuntaedellytysten luominen kuntalaisille, liikuntapaikkojen luominen ja huolto, liikunnallisten aktiviteettien tarjoaminen ikään katsomatta, ohjaustoiminta ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä kunnan eri osastojen kanssa, avustusten jakaminen, liikunnallisten palvelujen tarjoaminen, ostopalvelu.		
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnittelukaudella:		
Liikunnan tulosalueella tavoitteena kehittää palvelutarjontaa eri kohderyhmille sopivaksi, jossa ohjattua toimintaa ja omaehtoista liikumista edistetään. Kehitetään liikuntaneuvonnan toimintamallia tukemaan henkilökohtaista elintapaneuvontaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Sivistystoimen ja teknisen toimen kanssa yhteistyössä edistetään lähiliikuntapaikka kuntalaislähtöiseksi.		
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Palvelut ovat vetovoimatekijöitä ja edistävät myös terveyttä.	Liikuntaneuvonta toimintamallin kehittäminen hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa.	Toteutunut / ei toteutunut
Palvelut ovat vetovoimatekijöitä ja edistävät myös terveyttä.	Ohjatun liikunnan lisääminen eri kohderyhmille	Ohjattuun toimintaan osallistuneiden määrä (ikäryhmät)
Hyvinvointitoimialan palvelut ovat vetovoimatekijöitä ja edistävät myös terveyttä. Liikunnan ja luontoharrastuksien ja ylipäätään ihmisten yhdessäolon tukemisella on merkittävä vaikutus terveyteen.	Omaehtoiseen liikuntaan aktivoiminen	LIIKU syysliikkuja / Haastepyräily / talviliikkuja osallistuneiden määrä
	Omaehtoiseen kävelyyn aktivoiminen	Osallistuneiden määrä kuntovihkoon
	Liikuntatilojen käyttöalueen kasvattaminen	Kuntosalin ja liikuntasalin kävijämäärät (kävijälaskuri)

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
165322 Liikunnan tulosalue						
Tuloarvot ja määrärahat						
Toimintatulot	11 630	4 500	9 500	9 500	14 500	19 500
Toimintakulut	-116 822	-102 781	-100 581	-98 174	-98 074	-97 974
Toimintakate	-105 192	-98 281	-91 081	-88 674	-83 574	-78 474
Poistot ja arvonalentumiset	-21 675	-29 550	-29 550	-23 431	-18 259	-14 474
Tehtävän kokonaiskustannukset	-126 867	-127 831	-120 631	-112 105	-101 833	-92 948

Toimiala:	Hyvinvoinnin toimialue	
Tulosalue:	Nuorisotyön tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:	Nuorisotyön tulosalueen tehtävät: Nuorisotoimi- ja raittiustyö. Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta, leiritoiminta, Nuorisotila Cellari, Nuorisovaltuusto	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Nuorisotyön tulosalueen tavoitteena on kehittää lasten- ja nuorten harrastustoimintaa tukemaan lasten ja nuorten kasvua sekä kehitystä. Cellarin toimintaympäristöä kehitetään nuoria ja paikallisia järjestöjä osallistamalla. Yhteistyötä etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa jatketaan ja nuorisovaltuuston asemaa vahvistetaan tukemalla heidän toimintaansa ja vaikuttamismahdollisuuksia. Etsitään toteuttamismahdollisuuksia kansainvälisen nuorisotyön toteuttamiseksi kuntastrategian mukaisesti.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Nuorille annamme vahvan positiivisen kokemuksen kotikunnastamme.	Nuorisotila Cellarin toimintaympäristön kehittäminen	Nuorisotila Cellarin kävijämäärä
Hyvinvointitoimialan palvelut ovat vetovoimatekijöitä ja edistävät myös terveyttä. Liikunnan ja ylipäätään ihmisten yhdessäolon tukemisella on merkittävä vaikutus terveyteen.	Ohjatun lasten ja nuorten harrastustoiminnan lisääminen	Ohjattuihin lasten ja nuorten harrastusryhmiin osallistuvien määrä
Nuorille annamme vahvan positiivisen kokemuksen kotikunnastamme. Me tuemme heidän tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitojaan ja kuulemme heitä.	Nuorten valtuustoryhmän toiminnan tukeminen ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen. Nuorisovaltuuston aloitteiden ja hyvän hallintotavan kehittäminen.	Toteutunut / ei toteutunut Nuorisovaltuuston aloitteiden määrä.

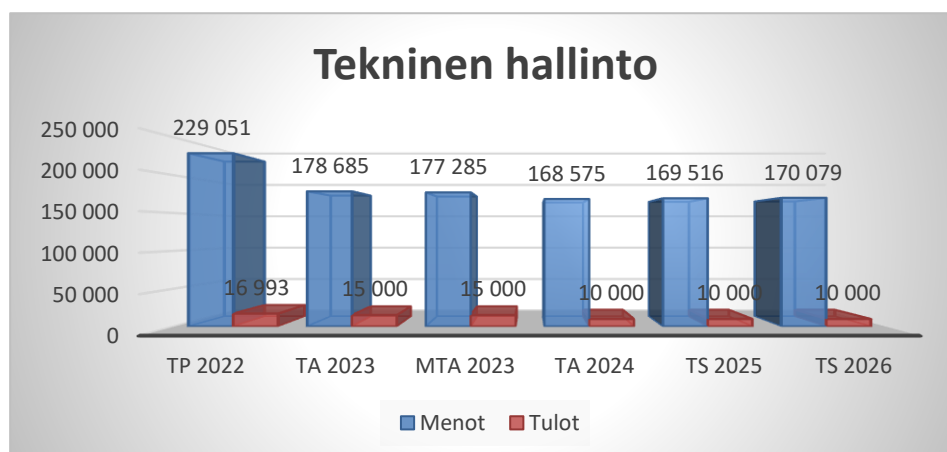
	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
165326 Nuorisotyön tulosalue						
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	4 459	5 000	5 000	4 500	4 500	4 500
Toimintakulut	-65 531	-57 373	-56 673	-54 597	-54 492	-57 108
Toimintakate	-61 072	-52 373	-51 673	-50 097	-49 992	-52 608
Tehtävän kokonaiskustannukset	-61 072	-52 373	-51 673	-50 097	-49 992	-52 608

3.5 Tekninen toimiala

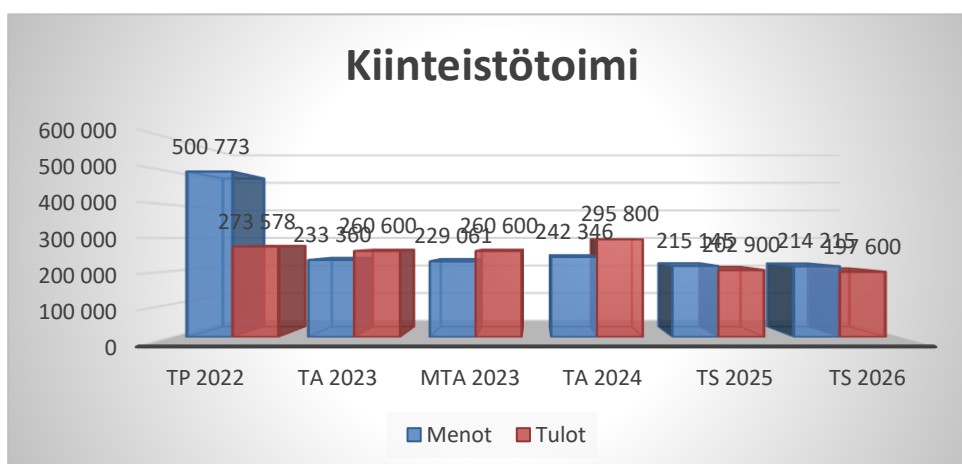
Toimiala:	Tekninen toimi	
Tulosalue:	Tekninen hallinto	
Tulosalueen tehtävä:	Teknisen toimen hallinnon tehtävänä on huolehtia ja vastata teknisten palveluiden toimivuudesta, kehittämisestä ja taloudesta kunnanvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti. Teknisen toimen tehtäviin kuuluu myös rakennusvalvonta.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Teknisen toimen järjestämisen siten, että löydetään pitempiaikainen toimiva ratkaisu, jossa hyödynnetään yhteistyötä esimerkiksi naapurikuntien kanssa. Kehitetään hallintoa erityisesti digitalisaation, asiakkaiden tasapuolisuuden ja tehokkuuden näkökulmasta. Valmistaudutaan uusien lakien (rakentamislaki, alueidenkäyttölaki ja laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä) mukanaan tuomiin muutoksiin, joihin lukeutuu mm. uuden rakennusjärjestyksen laatiminen, maksujen tarkistaminen ja rakennusvalvonnan sähköisen asiointipalvelun käyttöönottoa.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Päätetään kehittämiskykyimme valloilleen.	Uusi malli ja yhteistyökumppani teknisen tehtävien toteutukseen	Toteutettu / ei toteutettu
	Laaditaan uuden rakennuslain mukainen rakennusjärjestys sekä tehdään tarvittavat muutokset hallintosäätöön ja taksoihin.	Uusi rakennusjärjestys laadittu / ei laadittu Hallintosäännön muutokset tehty / ei tehty Taksat tarkistettu / ei
	Rakennusvalvonnan sähköisen asiointipalvelun käyttöönotto.	Otettu käyttöön / ei otettu käyttöön
Tasapainoinen talous	Teknisen toimen tulosalueet pysyvät annetuissa budjeteissa.	Tulosalueiden toteutuneet toimintakatteet vrt. talousarvion tulosalueiden toimintakatteet
Tuetaan etäpalvelujen kehitystä ja kunnan oman toiminnan digitalisoitumista.	Muutetaan teknisen toimen hakemukset sähköiseksi, siten että jokaisen hakemuksen pystyy jättämään paperiversion lisäksi sähköisenä.	Kuinka monta prosenttia hakemuspohjista mahdollista jättää sähköisenä.

165400 Teknisen hallinnon tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	16 993	15 000	15 000	10 000	10 000	10 000
Toimintakulut	-229 051	-178 685	-177 285	-168 575	-169 516	-170 079
Toimintakate	-212 058	-163 685	-162 285	-158 575	-159 516	-160 079
Tehtävän kokonaiskustannukset	-212 058	-163 685	-162 285	-158 575	-159 516	-160 079

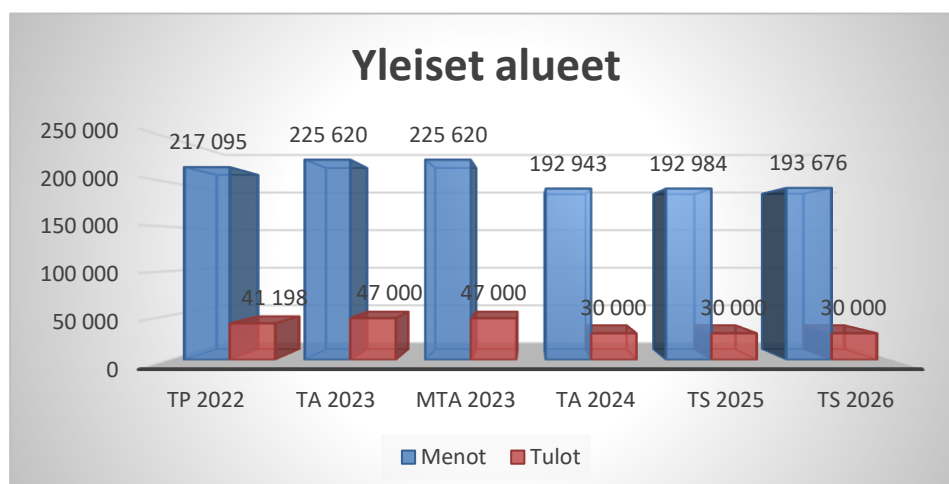
Toimiala:	Tekninen toimi	
Tulosalue:	Kiinteistötoimi	
Tulosalueen tehtävä:	Kunnan omistuksessa olevat kiinteistöt ovat hyvässä kunnossa ja asumisviihtyvyydestä huolehditaan. Kuntakonsernin kiinteistöjen omistajaohjaus saa tuen kiinteistötoimen osaamisesta.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Kunnan ja kuntakonsernin vuokra-asuntojen ylläpitäminen ja remontointi siten, että korjausvelka pienentyisi ja pystyisimme tarjoamaan asumisviihtyvyydeltään hyviä vuokra-asuntoja. Muiden kiinteistöjen ylläpitäminen ottaen erityisesti huomioon energiatehokkuus ja esteettömyys. Talousarviossa on huomioitu vanhan päiväkodin (Pikku-Pääsky) ja Pikku-Itävallan myynnit. Toimintatuottoihin vaikuttaa mahdollinen terveysaseman toiminnan loppuminen, jolloin vuokratuotot tippuvat. Tulosalueeseen on yhdistetty entinen palo- ja pelastustoimen tulosalue.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Asuinpaikkana Jämijärvi sopii erilaisiin työelämän ratkaisuihin.	Tarjotaan viihtyisiä ja turvallisia vuokra-asuntoja, joiden kuntoa ylläpidetään aktiivisesti. Asuntojen laatua ja kuntoa tarkkaillaan vuosittaisella tarkastuskierroksella ja toteutetaan korjaustoimenpiteitä.	Kaikkiin vuokra-asuntoihin on tehty tarkastuskierros kerran vuoden aikana / ei ole tehty Toteutetaan investointisuunnitelman mukaiset remontit
Tasapainoinen talous	Huolehditaan taloyhtiöiden ja Markkanen rivitalojen taloudesta pitämällä vuokrausaste korkeana.	Vuokra-asuntojen vuokrausaste vähintään 85 %
Kunnan toiminnassa huomioidaan laajasti ymmärretty esteettömyys.	Parannetaan kirjaston esteettömyyttä toteuttamalla esteettömyyskartoitus ja toteuttamalla suurin osa kartoituksen havainnoista.	Esteettömyyskartoitus tehty ja suurin osa toimenpiteistä toteutettu.

165402 Kiinteistötoimen tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	273 578	260 600	260 600	295 800	202 900	197 600
Toimintakulut	-500 773	-233 360	-229 061	-242 346	-215 145	-214 215
Toimintakate	-227 195	27 240	-31 539	53 454	-12 245	-16 615
Poistot ja arvonalentumiset	-176 418	-63 850	-63 850	-88 126	-95 394	-100 525
Tehtävän kokonaiskustannukset	-403 611	-36 610	-32 311	-34 672	-107 639	-117 140

Toimiala:	Tekninen toimi	
Tulosalue:	Yleisten alueiden tulosalue	
Tulosalueen tehtävä:	Yleisten alueiden tulosalueeseen kuuluu kaavateiden, sekä puistojen ja muiden yleisten alueiden suunnittelu, rakentaminen ja kunnossapito, sekä yksityisteiden avustaminen hoitosopimuksilla (talvihoito). Sekajätehuoltopalvelujen tuottaminen pääosin kesäasukkaille sekä kierrätysasteen parantaminen sekä jätehuoltoneuvonta. Kierrätyksestä vastaa pahvin, pienmetallin ja lasin osalta Rinki Oy. Muiden jakeiden kierrätyksestä vastaa kunta (muovi, isommat metalliromut sekä sähkö- romu ja vaarallisen jätteen keräystempaukset). Kaavoituksen tavoitteena on hyvän ja toimivan elinympäristön edellytysten aikaansaaminen ja rakentamisedellytysten parantaminen. Yleisten alueiden tulosalueeseen kuuluu myös kunnan omistamien maa- ja metsätilojen kunnossapito.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Asuin- ja vapaa-ajan tonttien tarjonnan lisääminen. Perhepuiston asemakaavan laajennuksella ja kunnallistekniikan rakentamisella Tuulenpesän tonteille. Talouden tasapainottamiseksi tarkistetaan yksityisteiden avustusten jakoperusteita talouden tasapainottamissuunnitelman mukaisesti.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Tasapainoinen talous	Yksityistieavustusten jakoperusteiden ja yksityisteiden kunnossapitosopimusten päivittäminen vastaamaan menojen vähennystavoitetta.	Jakoperusteet ja sopimukset päivitetty ja säästötaavoite saavutettu.
	Saneerataan katuvalaistusta vaihtamalla vanhat valaisinlamput energiatehokkaiksi led-lampuiksi.	Vaihdetaan Aroniementien, Kirkkotien, Kirkkopolun ja Heponiementien lamput led-lampuiksi.
Kiinnitämme huomiota sekä asuintta vapaa-ajan tonttien tarjonnan määrään ja laatuun.	Perhepuiston laajennuksen kaavan valmistuminen.	Kaava valmis ja hyväksytty / ei hyväksytty

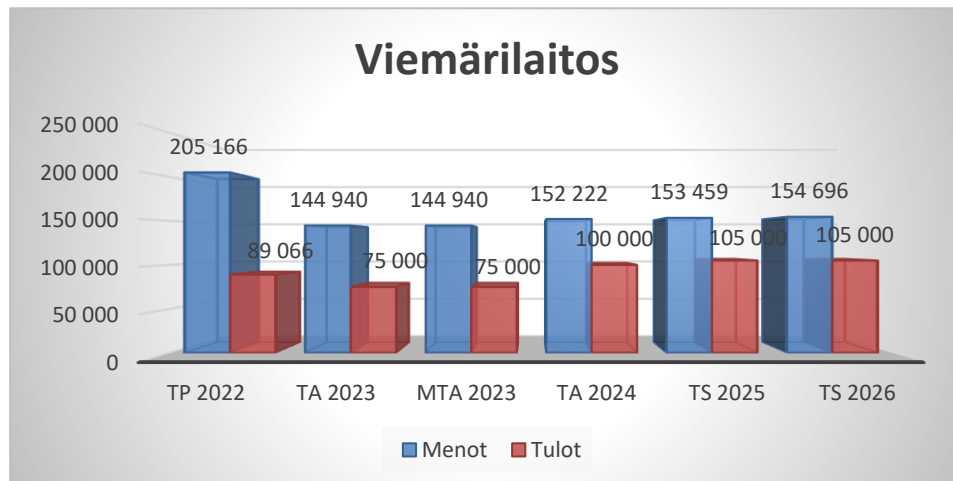
165408 Yleisten alueiden tulosalue	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tuloarvot ja määrärahat						
Toimintatulot	41 198	47 000	47 000	30 000	30 000	30 000
Toimintakulut	-217 095	-225 620	-225 620	-192 943	-192 984	-193 676
Toimintakate	-175 897	-178 620	-178 620	-162 943	-162 984	-163 676
Poistot ja arvonalentumiset	-84 656	-75 200	-75 200	-82 649	-137 277	-138 272
Tehtävän kokonaiskustannukset	-260 554	-253 820	-253 820	-245 592	-300 261	-301 948

Viemärlaitos (Liikelaitos)

Toimiala:	Tekninen toimi	
Tulosalue:	Viemärlaitos	
Tulosalueen tehtävä:	Jätevesien käsittelyminen viranomaisten asettamien vaatimusten mukaisesti. Jätevedenpuhdistamon kustannustehokas toiminta.	
Toiminnan painopisteet ja olennaiset muutokset suunnitelmakaudella:	Jätevedenpuhdistamon talouden parantaminen lain edellyttämälle tasolle: maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa laitoksen kustannusten lisäksi myös uus- ja korjausinvestoinnit.	
Kuntastrategian tavoite	Kuntastrategiasta johdettu tavoite vuodelle 2024:	Mittari:
Tasapainoinen talous	Otetaan käyttöön jäteveden perusmaksu.	Toteutettu / ei toteutettu

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
165431 Viemärlaitoksen tulosalue						
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	89 066	75 000	75 000	100 000	105 000	105 000
Toimintakulut	-205 166	-144 940	-144 940	-152 222	-153 459	-154 696
Toimintakate	-116 100	-69 940	-69 940	-52 222	-48 459	-49 696
Poistot ja arvonalentumiset	-51 552	-26 300	-26 300	-44 894	-45 157	-38 992
Tehtävän kokonaiskustannukset	-167 653	-96 240	-96 240	-97 116	-93 616	-88 688

3.10 KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	2025	2026
Tilin nimi						
TARKASTUSLAUTAKUNTA						
TOIMINTAKULUT	-13 562	-11 050	-11 050	-15 164	-15 164	-16 312
TOIMINTAKATE	-13 562	-11 050	-11 050	-15 164	-15 164	-16 312
YLEISHALLINNON TOIMIALA						
TOIMINTATUOTOT	253 331	338 911	338 911	213 224	187 062	165 900
TOIMINTAKULUT	-7 343 895	-1 318 242	-1 311 243	-1 201 898	-1 361 270	-1 353 560
TOIMINTAKATE	-7 090 564	-979 331	-972 332	-988 674	-1 174 208	-1 187 660
SIVISTYSTOIMIALA						
TOIMINTATUOTOT	227 685	132 090	132 090	125 974	118 100	108 100
TOIMINTAKULUT	-3 692 468	-3 429 295	-3 254 945	-3 450 211	-3 484 424	-3 527 141
TOIMINTAKATE	-3 464 783	-3 297 205	-3 122 855	-3 324 237	-3 366 324	-3 419 041
HYVINVOINNIN TOIMIALA						
TOIMINTATUOTOT	27 316	20 500	25 500	18 900	23 900	28 900
TOIMINTAKULUT	-294 685	-282 014	-276 314	-274 420	-272 666	-274 880
TOIMINTAKATE	-267 369	-261 514	-250 814	-255 520	-248 766	-245 980
TEKNINEN TOIMIALA						
TOIMINTATUOTOT	331 769	322 600	322 600	335 800	242 900	237 600
TOIMINTAKULUT	-946 919	-637 666	-631 966	-603 864	-577 646	-577 969
TOIMINTAKATE	-615 150	-315 066	-309 366	-268 064	-334 746	-340 369
YHTEENVETO						
TOIMINTATUOTOT	840 101	814 101	819 101	693 898	571 962	540 500
TOIMINTAKULUT	-12 291 529	-5 678 267	-5 405 517	-5 545 557	-5 711 170	-5 749 862
TOIMINTAKATE	-11 451 428	-4 864 166	-4 586 416	-4 851 659	-5 139 208	-5 209 362

4 TULOSLASKELMAOSA

1. Toimintatuotot

Käyttötalouden tulosalueiden toimintatuottojen yhteissumma

2. Toimintakulut

Käyttötalouden tulosalueiden toimintakulujen yhteissumma

3. Toimintakate

Käyttötalouden tulosalueiden toimintatuottojen yhteissumman ja toimintakulujen yhteissumman erotus eli käyttötalouden nettomeno yhteensä.

4. Verotulot

Verotuloarvio (sisältää kunnan tuloveron, osuuden yhteisöverosta ja kiinteistöveron) euroa:

2024	3 867 000,00
2025	3 932 000,00
2026	3 977 000,00

Verotulot on arvioitu Kuntaliiton ennusteiden perusteella.

Tulovero%	9,90	(v. 2023 9,86)
-----------	------	----------------

Kiinteistövero

- yleinen kiinteistövero	1,10 %
- vakituiset asuinrakennukset	0,45%
- muut asuinrakennukset	1,20 %
- rakentamattomat rakennuspaikat	4,00 %
- yleishyödylliset yhteisöt	0,00 %
- voimalaitokset	3,10 %

5. Valtionosuudet

Käyttötalouden valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton ennakkolaskelman mukaan.

6. Korkotuotot ja kulut sekä muut rahoitustulot ja -menot

Osinkotuotot, peruspääoman korot kuntayhtymiltä, saatujen viivästyskorkojen ja verotilitysten korkotulot. Pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen, verotilitysten ja maksettujen viivästyskorkojen korkomenot. Muut rahoitustuotot ja kulut.

7. Vuosikate

Toimintakate+verotulot+valtionosuudet-rahoitusmenot+rahoitustulot.

8. Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista

Poistosuunnitelman mukaan arvioidut poistot käyttöomaisuudesta.

9. Tilikauden tulos

Vuosikate-poistot +/- satunnaiset erät.

10. Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden tulos +/- rahastojen muutokset.

Talousarvio käyttötalous

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	929 167	889 101	894 101	793 898	676 962	645 500
Myyntituotot	578 202	525 611	530 611	458 524	407 362	391 200
Maksutuotot	73 376	68 500	68 500	53 000	48 000	48 000
Tuet ja avustukset	28 661	22 490	22 490	14 074	6 200	6 200
Muut toimintatuotot	248 927	272 500	272 500	268 300	215 400	200 100
TOIMINTAKULUT	12 490 318	5 823 207	5 550 457	5 697 779	5 864 629	5 904 559
Henkilöstökulut	2 961 061	3 145 713	2 979 864	3 135 558	3 157 778	3 180 028
Palvelujen ostot	8 489 924	1 784 688	1 754 087	1 750 381	1 913 406	1 929 121
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	502 267	465 075	446 575	465 300	448 605	452 870
Avustukset	290 881	209 500	151 700	223 440	221 940	220 340
Muut toimintakulut	246 185	218 231	218 231	123 100	122 900	122 200
TOIMINTAKATE	-11 561 151	-4 934 106	-4 656 356	-4 903 881	-5 187 667	-5 259 059
Verotulot	6 585 047	3 611 000	3 611 000	3 867 000	3 932 000	3 977 000
Valtionosuudet	5 706 020	1 856 200	1 856 200	1 824 000	1 992 200	1 998 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-129 299	-151 600	-151 600	-211 160	-161 160	-111 160
Muut rahoitustuotot	15 350	4 100	4 100	3 000	3 000	3 000
Korkokulut	-104 487	-150 000	-150 000	-200 000	-150 000	-100 000
Muut rahoituskulut	-40 162	-5 700	-5 700	-14 160	-14 160	-14 160
VUOSIKATE	600 616	381 494	659 244	575 959	575 373	604 981
Poistot ja arvonalentumiset	1 061 352	861 306	861 306	943 108	775 019	610 730
Suunnitelman mukaiset poistot	722 425	861 306	861 306	943 108	775 019	610 730
Arvonalentumiset	338 927	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-460 736	-479 812	-202 062	-367 149	-199 646	-5 749
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	-460 736	-479 812	-202 062	-367 149	-199 646	-5 749
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatulot / Toimintamenot %	7,44 %	15,24 %	16,11 %	13,93 %	11,54 %	10,93 %
Vuosikate / Poistot, %	56,59 %	44,29 %	76,54 %	61,07 %	74,24 %	99,06 %
Vuosikate, euro/asukas	356,87	226,41	391,24	341,82	341,47	359,04
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	197 418	-282 394	-4 644	-371 793	-204 290	-10 393
Asukasmäärä vuoden lopussa	1683	1685	1685	1685	1685	1685

5 RAHOITUSLASKELMAOSA

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka kunnan menot rahoitetaan. Sen avulla kootaan tulorahoitus ja pääomarahoitus sekä investointien hankintamenot ja muut pää- omamenot yhteen laskelmaan. Toiminnan ja investointien rahavirta osoittaa laskelmassa tulojen ja menojen erotuksen, joka on katettava. Rahoitustarve voidaan kattaa tai sitä voidaan pienentää käyttö- ja investointimenojen pienentämisellä, vero- ja maksutulojen kasvattamisella tai lainanotolla.

Rahoituslaskelman tulorahoitus muodostuu tuloslaskelmasta siirtyvästä vuosikatteesta, arvioituista satunnaisista eristä, investointien valtionosuuksista, käyttöomaisuuden myyntituloista sekä antolainojen lyhennyksistä. Näillä tuloilla katetaan tulevia investointeja ja antolainojen lisäyksiä.

15.11.2023 kunnalla on lainaa 10,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talousarvioon on varattu yhteensä 1,5 miljoonaa euroa talousarviolainaa.

Rahoitusosa

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	600 610,23	371 494,14	575 958,95	575 372,79	604 981,08
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0
Pakolliset varaukset	18 769,00				
	619 379,23	371 494,14	575 958,95	575 372,79	604 981,08
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 253 662,00	-605 000,00	-550 000,00	-168 000,00	-153 000,00
Rahoitusosuudet investointeihin	114 800,00	275 000,00	85 000,00	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	342 862,96	0	0	0	0
	-4 795 999,04	-330 000,00	-465 000,00	-168 000,00	-153 000,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 176 619,81	41 494,14	110 958,95	407 372,78	451 981,08
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-120 000,00				
Antolainauksen lisäykset	-487 116,86	0	0	0	0
Antolainauksen vähennykset	367 116,86	0	0	0	0
		0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 377 800,00	1 000 000	1 500 000,00	950 000,00	800 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 884 178,96	-1 402 578,96	-1 540 578,96	-1 634 578,96	-1 608 578,96
Lyhytaikaisten lainojen muutos	903 500,00	-1 113 800,00	-62 000,00	-56 000,00	-121 000,00
	-1 334 620,69	-1 516 378,96	-102 578,96	-740 578,96	-929 578,96
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-611 741,73				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0
Saamisten muutos	-583 758,82	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-27 982,91	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 334 620,69	-1 474 884,82	-102 578,96	-333 206,18	-929 578,96
Vaikutus maksuvalmiuteen			8 380,00	74 166,60	-477 597,88

6 INVESTOINTIOSA

Hanke	menot/tu- lot	TA 2024	SV 2025	SV 2026
ATK-hankinnat Tavoite: Kunnan atk-laitteiden uusiminen tarpeen mukaan.		13 000	13 000	13 000
Perhepuiston kaava Tavoite: Kaavoituksen jatkaminen		62 000		
Omatoimikirjasto Tavoite: Parannetaan palvelun saatavuutta laajentamalla audioloaikoja omatoimikirjaston avulla (haetaan valtionavustusta)		30 000		
Ruohonleikkuri Tavoite: Varaus uuden päältä ajettavan ruohonleikkurin hankinnalle.		15 000		
Led-valaisimet Tavoite: Vaihdetaan vanhoja katulamppuja led-lampuiksi.		30 000	20 000	35 000
Varaston korjaustyöt Tavoite: Korjataan kunnan varaston katto, vaihdetaan ovet liukuoviksi ja asennetaan kaksi ilmalämpöpumppua.		12 000		
Markkalan remontit Tavoite: Remontoidaan huoneistoja tarpeellisuusjärjestyksen mukaan.		25 000	20 000	10 000
Rakennuskaavatiet Tavoite: Markkulahdentien, Peijarintien ja Rajakalliontien perusparannukset vuonna 2024. Suunnitelmavuosina varaudutaan tuleviin parannustarpeisiin.		50 000	50 000	30 000

Hanke	menot/tulot	TA 2024	SV 2025	SV 2026
Hanhilammintien perusparannus Tavoite: Tien kuivatuksen ja kantavuuden parantaminen sekä rumpujen uusiminen yhteistyössä tietoimikunnan kanssa. Haetaan avustusta ELY-keskukselta.		Menot 100 000 Tulot 85 000		
Asfalttoinnit Asfaltoidaan terveysaseman piha ja Peijarintien puuttuva alue, Pihtiniityntien paikkaukset ja puhdistamon risteyksen pieni alue.		13 000		
Yleisten alueiden kunnostaminen Kuntakuvan parantaminen: viheralueiden kunnostaminen, tervetulokyltit, muut rakennelmat ja istutukset		50 000	25 000	25 000
Viemäriverkoston uusinta: Tavoite: Varaus mikäli huomataan korjaustarve viemäristössä.		20 000	20 000	20 000
Viemärilaitos Tavoite: Varaus mikäli tapahtuu konerikko tai vastaava.		20 000	20 000	20 000
Lähiliikuntapaikka Tavoite: Lähiliikuntapaikan valmistuminen. Hankitaan uusi jääkiekkokaukalo ja korjataan asfalttikentän korkeusongelma.		110 000		
YHTEENSÄ		menot: <u>550 000</u>	Menot: <u>168 000</u>	Menot: <u>153 000</u>
		tulot: <u>85 000</u>		